

Ny bog om alle tiders største skibsforslis ved den jyske vestkyst

Palle Uhd Jepsen: Den sidste rejse. Historien om linjeskibene HMS St. George og HMS Defence og deres tid til de forliste på Jyllands vestkyst den 24. december 1811. Strandingsmuseum St. George. Udgivet af Forlaget De Kulturhistoriske Museer i Holstebro Kommune, 2017. Kan købes i boghandelen og Strandingsmuseum St. George i Thorsminde. 245 sider. Rigt illustreret. Pris: 299 kr.

Mange på Fanø kender utvivlsomt Palle Uhd Jepsen, der som vildbiolog og forfatter har beskæftiget sig med fugleundersøgelser, reservatarbejder og naturforvaltning i store dele af Vadehavsregionen. På Fanø samarbejdede han således i 1960'erne med køjemester Axel Brinch om fangst og ringmærkning af fugle i Sønderho Gamle Fuglekøje.

Blandt hans mange bøger kan nævnes Jordsand – fuglenes ø i Vadehavet (1976), medforfatter til Fanø – bebyggelse og landskaber (1977), Vadehavsbilleder. Natur og mennesker i et tidevandsområde (2000) og Ho, Langli og Skallingen (2013).

Den sidste rejse

Under en storm med vindstød af orkanstyrke var de to engelske linjeskibe St. George og Defence den 24. december 1811 strandet og slået til vrak af voldsomme brodsøer ud for Nissum Fjord. Det skulle vise sig at blive den hidtil største strandingskatastrofe på Jyllands vestkyst. Af de godt 1.300 ombordværende søfolk og soldater overlevede kun 17 personer! Om katastrofen, begivenhederne forud, redningen af de få overlevende og senere tiders fund og bjergning af vrak og vraggods, der i dag er udstillet på Strandingsmuseum St. George i Thorsminde, har Palle Uhd Jepsen skrevet en både vel-dokumenteret og forrygende spændende bog. Nogle vil nok nikke genkendende hertil, for allerede i 1985 skrev han historien om de tragiske forlis, men i forbindelse med den nye store 30 mill. kr. udvidelse af Strandingsmuseet har han nu begået en helt ny udgave af bogen, som også må have interesse for læsere på Fanø, der er optaget af skibsfarts- og maritimhistorie.

Den nye udgave, der er mere end dobbelt så stor som den første, er blevet en meget smuk og rigt illustreret bog med nutidige fotografiske optagelser og mange fornemme gengivelser af historiske dokumenter, skibsmalerier og søkort.

Dertil er det ganske imponerende, hvad Uhd Jepsen har fundet frem af hidtil upågtede kilder i både engelske og danske arkiver. Det har helt sikkert ikke altid været lige nemt og har utvivlsomt krævet vedholdenhed og et stort slid. Men ud af det overvældende stof har han på forbilledlig vis formået at sætte de to strandinger ind i et historisk perspektiv, så læseren får indsigt i de mange brogede og skiftende politiske konstellationer mellem Danmark, Sverige, Rusland, Frankrig og Storbritannien.

Uhd Jepsens redelige stil forhindrer bestemt ikke, at bogen både er nærværende og dramatisk, når han lader samtidige

dokumenter fortælle: Det være sig søfolks egne gribende beretninger om tvang, disciplin og straf med forsøg på mytteri, om lemlæstelser og død som følge af grufulde og altødelæggende storme og søslagenes mareridt af blodige rædsler.

Strandingsmuseum St. George i Thorsminde

Ud over historien, der gik forud for de dramatiske hændelser og selve forliset julenat 1811, herunder de lokale fiskeres bjergning af vraggods og de mange hundrede lig mellem Nymindegab og Oksby Strand, beretter Uhd Jepsen detaljeret om senere tiders dykninger med fundene af de to vrak og vraggods og oprettelsen af Strandingsmuseum St. George i 1992, hvor ikke mindst den kendte dykker Gert Normann Andersen spillede en stor rolle. Her slutter Uhd Jepsens historie ikke, for der blev i de følgende år fortsat gjort store fund med i bogstaveligste forstand det mirakuløse fund i 2003 af det 11,5 m høje rør, som St. George havde mistet ud for Lollands kyst fem uger før det skæbnesvangre forlis julenat. Dette markante fund og mange andre sammenholdt med ny forskning førte som nævnt til, at museet her i 2017 kunne udvides efter en bevilling fra ikke mindst A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond. Et indtryk af de to skibes kolossale dimensioner er skabt ved at det gigantiske rør har fået en hel central position, opstillet lodretstående igennem museets tre etager!

Ikke blot på Jyllands vestkyst har utallige strandinger fundet sted. Fanø har om nogen også gennem tiderne haft sine egne dramatiske strandinger og forlis, som den tragiske del af den ellers så glørværdige søfartshistorie. Adskillige bøger med beretninger herom findes allerede, men den rystende historie om alle tiders største skibsforslis ved den jyske vestkyst er endnu et vidnesbyrd om den skæbne, mange sømænd og marinesoldater blev udsat for. Derfor Læs bogen og besøg museet – i nævnte rækkefølge!

Per Hofman Hansen

